

عنوان مقاله:

بررسی گفتمان القایی در فرایند مناظره امام رضا (ع) با علمای ادیان

محل انتشار:

فصلنامه فرهنگ رضوی، دوره 10، شماره 37 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 22

نویسندگان:

ناهید نصیحت - استادیار گروه آموزش زبان و ادبیات عربی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

رضوان باغبانی - استادیار گروه آموزش زبان و ادبیات عربی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

در دوران امام رضا (ع)، به دلیل تحولات فرهنگی سیاسی جامعه، گفتمان های گوناگونی سربرآورد که هر کدام از آن ها به دفاع از ایدئولوژی خود پرداختند. در این میان، مناظراتی بین امام رضا (ع) و بزرگان ادیان شکل گرفت. امام در میدان نبرد اندیشه حق و باطل، تلاش می کند با استدلال های عقلی و نقلی به اثبات حقانیت اسلام بپردازد. نوشتار پیش رو، به روش توصیفی تحلیلی و با هدف تبیین راهبردهای امام در ارتقای فکری جامعه به واکاوی مناظره ایشان و روند شکل گیری معنا در آن می پردازد و در این مسیر، از رویکرد نشانه معناشناسی استفاده می کند؛ رویکردی که در یک فرایند پویا و جهت مند، به دنبال نفوذ به عمق معانی نهفته در چارچوب گفتمان است و کارکردهای آن را تبیین می کند. همچنین، نشانه معناشناسی به عنوان ابزاری علمی، امکان تحلیل روشمند متون را فراهم می آورد. این مقاله به دنبال پاسخ به این پرسش است که چگونه معنا می تواند از ورای القا به تولید برسد و نظام گفتمانی خاصی به وجود آورد. یافته ها نشان می دهد که راهبردهای القایی استدلال و اقناع سازی، از جمله راهبردهای تعاملی است که در مناظره ها استفاده می شود. امام طی این فرایندهای مجابی، بر اساس قدرتی که از درون ایشان می جوشد، به تولید کلام می پردازد. در نتیجه این تولید، گستره کلام افزایش می یابد و کنشگر مقابل به شناخت می رسد. پس از رسیدن به این شناخت است که کنشگران (جاثلیق، راس الجالوت، هیرید اکبر و عمران صابی) تسلیم می شوند و حقانیت اسلام به اثبات می رسد.

کلمات کلیدی:

نشانه معناشناسی، نظام گفتمانی، گفتمان القایی، مناظرات امام رضا (ع)

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1594478>

